

**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Miljøstyrelsen

Helhedsprojekter

Vejledning om tilskud til kommunale helhedsprojekter Pilotordning 2020 - 2021

Januar 2020

Indhold

Indledning	4
Formål.....	4
Afsatte midler og finansiering.....	4
Hvem kan søge?.....	4
Ansøgningsperiode	5
Hvilke projekter kan der søges om tilskud til (minimumskrav)	5
Prioriteringskriterier ved udvælgelse af projekter	6
Sammenhæng til andre tilskudsordninger	6
Vandløbsrestaurering	7
Vådområder og lavbundsprojekter.....	7
Multifunktionel jordfordeling.....	7
LIFE	8
Demarkation	8
Klimatilpasningsprojekter (finansieret af forsyningsselskaber)	8
Hvordan søges om tilskuddet og hvad skal ansøgningen indeholde?.....	8
Overordnet indhold	8
Minimumskrav og prioriteringskriterier.....	9
Oplandsstørrelse	9
Realiserbarhed	10
CO ₂ -reduktion:.....	11
Højkvalitetsnatur	11
Omkostningseffektivitet	12
Fosfor	12
Indsendelse af ansøgning.....	12
Behandling og prioritering af ansøgninger	12
Tilsagnets størrelse	13
Hvilke udgifter kan der gives tilskud til?.....	13
Kommunens personale	13
Konsulentydelse.....	14
Afgørelse om tilsagn/afslag	14
Tilsagnsperiode.....	14
Klage.....	14
Ændringer af projektet	15
Erstatning.....	15
Overvågning og effektvurdering	15

Anmodning om udbetaling.....	16
Slutrapport	16
Yderligere bilag.....	17
Udbetaling	17
Krav til afrapportering af status på projektføreløbet.....	18
Bortfald af tilsagn	18
Behandling af persondata.....	18
Bilag 1: Prioriteringsskema.....	18

Indledning

Denne vejledning kan kommunerne bruge, når der søges om tilsagn om tilskud til helhedsprojekter.

Her findes oplysninger om tilskudsordningens formål, hvem der kan søge, hvad der kan søges tilskud til, hvordan der kan søges om tilskud og om de forskellige betingelser, der findes for at få tilskud.

Formål

Ordningens formål er – i udvalgte klimafølsomme vandløbssystemer - at gennemføre en helhedsorienteret indsats, som tilgodeser hensyn omkring natur- og miljø, klimatilpasning og fremtidssikret landbrugsdrift blandt andet gennem ekstensivering og jordfordeling. Alle tre formål skal tilgodeses i det enkelte projekt.

Der er tale om en pilotordning, hvor effekten af projekterne skal indgå i evaluering af ordningen. Projekterne skal kunne anvendes som inspiration til, hvordan helhedstilgangen bedst kan understøttes og iværksættes, herunder bidrage til tværkommunal koordinering og lokal interessentinddragelse. For at indsamle erfaringer i pilotordningen, vil det prioriteres, at der kan gennemføres mindst tre projekter.

Projekterne skal sikre god økologisk tilstand i målsatte vandløbsforekomster

Projekterne skal omfatte virkemidlerne etablering af miniådale med genslyngning og restaurering af hele ådale¹, og kan herunder konkret omfatte f.eks. etablering af vådbundsskov. Kommunerne har derudover mulighed for sammen med lodsejere at aftale tiltag for højkvalitetsnatur.

Afsatte midler og finansiering

Tilskudsordningen for helhedsprojekter er en national ordning, der administreres af Miljøstyrelsen.

Der forventes på Finansloven for 2020 afsat 12,1 mio. kr. og 3,0 mio. kr. i 2021 til en helhedsorienteret indsats i udvalgte klimafølsomme vandløbssystemer.

Kommunale helhedsprojekter kan enten fuldt finansieres via tilskudsordningen eller kommunen kan planlægge projektet med egenfinansiering og/eller medfinansiering fra andre tilskudsordninger, fonde mv. Tilsvarende kan kommunen selv afholde ikke-forudsete omkostninger, som kan optræde undervejs i projektperioden. Egenfinansiering og/eller medfinansiering skal fremgå af budgettet.

Hvem kan søge?

Kommuner kan søge om tilskud til projekter efter denne ordning.

¹ For en nærmere beskrivelse henvises til Faktaboks side 6 og rapporten [Virkemidler til forbedring af de fysiske forhold i vandløb](#) (DCE, 2019).

Der er tale om tværkommunale projekter. Det er aleneén kommune, som er projektansvarlig og ansøger. Denne kommune vil blive tilsagnshaver og skal opfylde forpligtelserne i tilsagnet, herunder afholde og betale udgifterne i projektet.

Ansøgningsperiode

Kommunerne kan indsende ansøgninger om tilskud til helhedsprojekter i perioden 1. marts 2020 til 15. april 2020.

Hvilke projekter kan der søges om tilskud til (minimumskrav)

For at komme i betragtning som potentielt pilotområde er der fire minimumskrav, der alle skal være opfyldt:

- Indsatsen skal være placeret i et vandløbssystem, hvor der enten er vedvarende eller gentagne oversvømmelser, som har haft betydelig tabsgivende skadevirkning i forhold til bebyggelse, infrastruktur og/eller dyrkningsflader. Projektet skal således reducere risikoen for oversvømmelser.
- Projektet involverer som minimum to kommuner i et vandløbssystem. Der skal være en vurderet klimatilpasningseffekt, forbedret miljøtilstand for vandløb og fremtidssikring af landbrugsdrift i de kommuner, der indgår i projektet. Det er en forudsætning, at projektet koordineres mellem flere kommuner, men der er ikke et krav om, at selve anlægsgdelen er beliggende i flere kommuner.
- Projektet skal omfatte virkemidlerne restaurering af hele ådale eller etablering af miniådale med genslyngning. Se beskrivelse af disse i faktaboksen eller [virkemiddelkataloget](#).
- Den eller de vandområder, hvor den fysiske indsats skal gennemføres, har på ansøgningstidspunktet ikke målopfyldelse (samlet økologisk tilstand) og er vurderet at være i risiko for manglende opfyldelse af mål om god økologisk tilstand i 2027, jf. basisanalysen for vandområdeplanerne 2021-2027.

Såfremt ovenstående minimumskrav alle er opfyldt, kan der søges om tilskud til projekter, der tilgodeser hensyn omkring natur og miljø, klimatilpasning og fremtidssikret landbrugsdrift.

FAKTABOKS:

Restaurering af hele ådale

Restaurering af hele ådale indebærer en genskabelse af sammenhængen mellem vandløb og de vandløbsnære arealer gennem en restaurering af vandløbet og dets ådal. Dette virkemiddel indeholder mange delelementer og mange forskellige kombinationer, men som udgangspunkt foretages der en genslyngning af vandløbet samt en ekstensivering af landbrugsdriften og dræning i ådalen. Virkemidlet skal ses som uafhængig af jordbundstype, da virkemidlet alene vedrører genskabelse af den naturlige hydrologi i hele ådale og ikke kun i vandløbet.

Etablering af miniådale

Etablering af miniådale med genslyngning indebærer, at de eksisterende stejle vandløbsbrinker afgraves, så der dannes flade brinker, der minder om en naturlig ådal. Vandløbet bevarer således sit eksisterende leje i bunden af miniådalen. I bunden af profilet løber vandløbet, som er i forbindelse med jordoverfladen i profilen. Virkemidlet udføres i kombination med en genslyngning af vandløbet i miniådalen samt evt. udlægning af groft materiale.

Kilde: Virkemiddelkataloget

De konkrete projekter skal være beliggende inden for selve ådalens afgrænsning.

Prioriteringskriterier ved udvælgelse af projekter

Hvis der er indkommet flere ansøgninger, der opfylder minimumskriterierne, end der er afsat midler til ordningen, vil ansøgningerne blive prioriteret efter nedenstående fem kriterier.

- Realiserbarhed
- CO₂-reduktion (ton CO₂ ækv. /ha)
- Projektet bidrager til høj kvalitetsnatur
- Omkostningseffektivitet
- Vandløbssystemet skal have et samlet opland på minimum 100 km²

Se afsnit om ansøgningens indhold side 9 for uddybning af, hvordan prioriteringskriterierne skal beskrives ved ansøgning om tilskud og bilag 1 for uddybning af, hvordan prioriteringskriterierne fører til en samlet point-score i forbindelse med Miljøstyrelsens prioritering af ansøgninger.

Sammenhæng til andre tilskudsordninger

Der er i dag både tilskudsordninger i Miljøstyrelsen, Fiskeristyrelsen, samt i Landbrugsstyrelsen til fremme af vandløbsindsatser og vådområder, og finansieringsmodellerne er mange: EU-medfinansieret, en national ordning eller en national ordning, hvor medfinansiering kan komme fra mange forskellige kilder. Der er også mulighed for at finde finansiering fra ikke-statslige kilder.

For helhedsprojekter som indeholder medfinansiering, er det kommunens ansvar at sikre, at tilskuddet fra helhedsprojektordningen er i overensstemmelse med evt. krav fra de øvrige finansieringskilder.

Vandløbsrestaurering

Tilskudsordningen for vandløbsrestaurering omfatter de vandområder og virkemidler, som fremgår af [indsatsbekendtgørelsen](#). Som udgangspunkt skal kommunerne efter vandløbsordningen gennemføre de virkemidler, som er opført i indsatsbekendtgørelsen for det pågældende vandområde.

Projekter under tilskudsordningen for helhedsprojekter skal gennemføres i vandområder med risiko for manglende opfyldelse af mål om god økologisk tilstand i 2027 og understøtte målopfyldelse på den vandløbsstrækning, som projektet omfatter.

Der er ikke tale om medfinansiering af et helhedsprojekt fra vandløbsrestaureringsordningen, men to ordninger, der begge sigter på at opnå målopfyldelse i et vandområde.

Vådområder og lavbundsprojekter

Kvælstofvådområder, fosforvådområder og lavbundsprojekter har alle 100 % EU-finansiering af forundersøgelserne og 75 % EU-medfinansiering på realiseringer. Den resterende del af realiseringerne finansieres nationalt. I de nuværende projekttyper under Landdistriktsprogrammet – N-vådområder, P-vådområder og Lavbundsprojekter – er jordfordeling og erstatningsjord et hjælpeværktøj til at realisere projekterne. Jordfordelingsmuligheden søges sammen med realiseringstilsagnet, som så indgår som en ramme i dette.

Til de samme projekttyper er der samtidig mulighed for, at en lodsejer med jord i et projekt, kan sælge sit projektareal. Efter projektets fysiske realisering sælger Landbrugsstyrelsen de erhvervede projektarealer igen med tinglyst vådområdedeklaration. Dette salg sker som udgangspunkt ved offentligt udbud, hvor den tidligere ejer har mulighed for på forhånd at sikre sig forkøbsret og dermed tilbagekøbe sit projektareal. Læs mere om jordfordeling på <https://lbst.dk/landbrug/arealer-og-ejendomme/jordfordeling/hvad-er-jordfordeling/>

Helhedsprojekter kan ikke få medfinansiering fra vådområde- og lavbundsordningerne, men virkemidlerne vådområder og lavbundsprojekter kan indgå i et helhedsprojekt, så længe det er i kombination med virkemidlerne ådale eller miniådale.

Multifunktionel jordfordeling

Helhedsprojekter kan indgå i projekter, der gennemføres ved multifunktionel jordfordeling.

Som en del af Tørkepakken til landbruget fra 2018 tilbydes fri multifunktionel jordfordeling til multifunktionelle projekter. Det betyder, at Landbrugsstyrelsen gennemfører jordfordelingen og afholder alle udgifterne i forbindelse med jordfordelingsprocessen.

I multifunktionelle projekter er jordfordeling et redskab, hvor man gennem køb og salg af jorder samtænker landbrugsproduktion med bl.a. biodiversitet, drivhusgasreduktion, klimatilpasning, rent vandmiljø, friluftsliv, samt landdistriktsudvikling. Multifunktionel

jordfordeling er et redskab, hvor man gennem køb og salg af jorder, kan muliggøre multifunktionelle projekter.

LIFE

Det nye LIFE-program (2021-27) forventes at fokusere på 4 under-programmer: Natur og biodiversitet, cirkulær økonomi og livskvalitet ("Quality of life"), modvirkning af og tilpasning til klimaændringer, samt overgang til grøn energi. Der er således lagt op til forskellige muligheder for, at helhedsprojekter eventuelt kan medfinansieres fra LIFE-programmet. Der kan forekomme krav om delvis egenfinansiering under LIFE-programmet.

Demarkation

Demarkation betyder adskillelse. Dvs. en præcis teknisk/fysisk og finansiel/regnskabsmæssig adskillelse mellem EU-finansierede projektelementer og øvrige projektelementer. Ansøger skal kunne redegøre præcist for, hvilke udgifter, der hører under EU-finansierede elementer og hvilke, der hører under helhedsprojektet. Projektområdet må således ikke overlape med andre områder, hvor der er ydet EU-projekttilskud.

Helhedsprojekter samtænker flere indsatsområder i et projekt og vil sandsynligvis indeholde arealer og aktiviteter med både EU-medfinansiering (Landdistriktsprogrammet eller den Europæiske Hav- og Fiskerifond) og national finansiering.

Klimatilpasningsprojekter (finansieret af forsyningsselskaber)

I forbindelse med klimatilpasning i de spildevandsforsynede områder, kan forsyningsselskaber under bestemte forhold investere i opmagasinering af vand i vandløbssystemer eller på terræn. Forsyningsselskaberne kan imidlertid kun afholde de udgifter, der er nødvendige og som afhjælper afledning af tag- og overfladevand. Hvis projektet for eksempel også håndterer drænvand fra marker, må projektejer eller tredjemand betale for denne del af projektet. Der er således mulighed for en udgiftsfordeling med eksempelvis et helhedsprojekt.

Hvordan søges om tilskuddet og hvad skal ansøgningen indeholde?

Der anvendes et ansøgningsskema, som findes på www.vandprojekter.dk under helhedsprojekter.

Overordnet indhold

Ansøgningen skal indeholde en beskrivelse af de konkrete indsatser og en kort redegørelse for, hvordan indsatsen relaterer sig til ordningens formål, dvs. hvordan indsatsen helhedsorienteret tilgodeser hensyn omkring natur og miljø, klimatilpasning og fremtidssikret landbrugsdrift.

Ansøgningen skal desuden indeholde oplysninger om, hvordan kommunerne vurderer, at projektet kan understøtte helhedsplanlægning for vandløbssystemer, herunder inddragelse af lokale interessenter, samt indsatsens demonstrationseffekt.

Hvis projektet fysisk er placeret i én kommune, skal der i ansøgningen redegøres for, hvordan projektet bidrager til tværkommunal koordinering inden for mindst en af ordningens

overordnede formål. Eksempelsvis kan en opstrøms beliggende kommune lave et projekt, som resulterer i vandforsinkelse, som bidrager til klimatilpasning i en nedstrøms beliggende kommune.

Som natur- og miljøhensyn kan blandt andet nævnes de miljømål og indsatser, som er beskrevet i vandområde- og naturplanerne. Der skal redegøres for, hvordan projektet opfylder de fastsatte miljømål ved gennemførelse af en sammenhængende vandløbsindsats. Virkemidler hertil beskrives. Virkemidlerne etablering af miniådale med genslyngning eller restaurering af hele ådale kan suppleres med andre virkemidler, eks. vådbundsskov, der kan medvirke til at tilbageholde vandet, samtidig med at det kan bidrage til at øge biodiversiteten.

Klimatilpasningshensynet omfatter blandt andet, at vandet tilbageholdes i vandløbsoplandet for at undgå oversvømmelser af byer mm. For at leve op til minimumskravet om en vurderet klimatilpasningseffekt, skal der redegøres for, hvordan indsatsen varetager klimatilpasningshensyn. Klimatilpasningsbehovet skal begrundes i forhold til angivelse af, hvor mange ha. intensivt drevet landbrugsjord, antal huse og/eller infrastruktur, der skønnes påvirket ved enten vedvarende eller gentagne oversvømmelser. Der skal yderligere redegøres for i hvilken grad, helhedsprojektet forventes at afhjælpe disse skadevirkninger.

Som hensyn til at sikre fremtidig landbrugsdrift kan udtagning af lavbundsarealer, samt afvandingshensyn indgå. Der skal redegøres for, hvordan indsatsen varetager hensynet til fremtidig landbrugsdrift. Eksempelsvis ved at beskrive hvor mange hektar landbrugsjord der vurderes at blive sikret fra oversvømmelser eller opnår en bedre afvandingstilstand. Ansøgningen skal desuden være vedlagt et kort og GIS-filer, med de enkelte indsatser indtegnet, evt. detailkort, hvis der er flere forskellige indsatser. Projektets afgrænsning, samt de enkelte indsatser skal indtegnes som polygoner. Filformatet kan være ESRI Shapefiles, MapInfo TAB eller GML.

Endelig skal ansøgningen indeholde en realistisk/robust tidsplan, en redegørelse for inddragelse af lokale interessenter, samt et detaljeret projektbudget, hvor der redegøres for alle udgifter i projektet fra start til slut, herunder eventuel erstatning og om der er finansiering fra anden side.

Minimumskrav og prioriteringskriterier

Der skal redegøres for, at projektet opfylder de fire minimumskrav: 1) projektets placering i et vandløbssystem med gentagne oversvømmelser, 2) projektet omfatter minimum to kommuner. 3) projektet skal omfatte virkemidlerne restaurering af hele ådale eller etablering af miniådale med genslyngning og 4) vandområdet er vurderet at være i risiko for manglende opfyldelse af mål om god økologisk tilstand i 2027.

Hvis der er indkommet flere ansøgninger end der er bevilling til, og de opfylder ovenstående fire minimumskrav, vil ansøgningerne blive prioriteret efter fem prioriteringskriterier: oplandsstørrelse, realiserbarhed, CO₂-reduktion, høj kvalitetsnatur og omkostningseffektivitet. Ansøgningerne skal indeholde en redegørelse for hvert kriterie. Kravene til redegørelse for prioriteringskriterierne er oplyst nedenfor:

Oplandsstørrelse

Vandløbssystemets oplandsstørrelse (km²) oplyses i ansøgningsskemaet.

Realiserbarhed

Der er tale om en pilotordning, hvor hensigten er at give praktiske erfaringer, som kan udnyttes i udmøntningen af vandområdeplanerne 2021-2027. Derfor er et væsentligt kriterie realiserbarhed.

Følgende skal oplyses ved ansøgning:

- A) om der foreligger en teknisk forundersøgelse / planlagt forundersøgelse
- B) ansøgers vurdering af lodsejeropbakning, samt interessentinddragelse
- C) ansøgers vurdering af muligheden for at opnå myndighedstilladelser til projektet
- D) ansøgers vurdering af risikoen for at de nødvendige myndighedstilladelser påklages
- E) ansøgers vurdering af, hvornår anlægsarbejdet forventes at kunne igangsættes

A. Teknisk forundersøgelse

Projektet behøver ikke være færdigbeskrevet i alle detaljer, når der søges om tilsagn.

Projektet skal dog beskrives, så det er muligt at vurdere, om projektet lever op til ordningens minimumskrav og muligheden for at pointsætte prioriteringskriterierne.

Ansøger skal vedlægge en redegørelse for en planlagt eller en gennemført forundersøgelse til belysning af, hvordan natur og miljø, klimatilpasning samt fremtidssikret landbrugsdrift tilgodeses ved projektet.

En udført/planlagt forundersøgelse skal kvantificere de forventede effekter i det omfang, det er muligt. Alternativt skal effekten beskrives kvalitativt. Forundersøgelsen bør:

- undersøge og beskrive de nuværende forhold i projektområdet,
- beskrive et projektforslag,
- synliggøre effekterne og konsekvenserne af projektet i forhold til natur og miljø, klimatilpasning samt fremtidssikret landbrugsdrift, herunder om projektet forventes at medføre målopfyldelse i vandområdet, og
- gøre det muligt at vurdere det samlede projekts økonomi

Jo bedre effekterne er beskrevet og undersøgt, jo bedre kan projektet vurderes og pointsættes.

B. Lodsejeropbakning og interessentinddragelse

Lodsejerne og disses repræsentanter er særlig vigtige i forhold til projektet, da der ikke kan gennemføres projekter med ændringer af arealanvendelsen uden lodsejeropbakning. Det er derfor vigtigt at sikre lodsejernes opbakning til og interesse i at deltage i projektet.

I vurderingen af realiserbarhed vurderes der på, om lodsejerne er blevet inddraget og om lodsejerne er positive over for de ansøgte indsatser. Der skal derfor redegøres for inddragelse og lodsejerstemning ved ansøgning.

Ved ansøgning skal der desuden kort redegøres for inddragelse af lokale interessenter. Det er tilsagnshaver, der har ansvaret for at udvikle og gennemføre projektet, herunder at sikre lokal forankring. Tilsagnshaver har ansvaret for inddragelse og samarbejde med de lokale parter og bestemmer rammerne herfor.

C + D. Myndighedsafgørelser

Forud for igangsættelse af et helhedsprojekt skal kommunen opnå de fornødne tilladelser. Ansøger skal oplyse, hvilke tilladelser / dispensationer, der er nødvendige for det samlede projekt, og derudover vurdere, om det forventes, at de nødvendige tilladelser/dispensationer kan opnås, eksempelvis dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3. Såfremt der er en forventning om, at en klageberettiget part vil påklage en afgørelse, der er nødvendig for projektet, skal dette også oplyses.

E. Anlægsarbejdets igangsættelse

Ansøger skal ud fra en realistisk og robust tidsplan oplyse, hvornår anlægsarbejdet forventes at kunne igangsættes. Dette oplyses som antal måneder fra et evt. tilsagn opnås.

Da der er tale om en pilotordning, hvor erfaringerne fra ordningen så vidt muligt skal inddrages i udmøntningen af vandområdeplanerne 2021-2027, kan tilsagnshaver ikke forvente markante fristforlængelser på et projekt, der har opnået tilsagn. Det er derfor væsentligt, at der er tale om en realistisk og robust tidsplan.

CO₂-reduktion:

Udtagning af lavbundsjord med et højt kulstofindhold reducerer frigivelsen af CO₂ og sikrer fremtidig kulstofbinding i de pågældende jorder i betydeligt omfang. Effekten beregnes bl.a. på baggrund af kulstofindholdet i jorden, hvor højt vandstanden var før udtagning, og om dræningen ophører.

Effekten af at udtage lavbundsjord er større, jo højere kulstofindholdet i jorden er. Det giver den største effekt at udtage jorder med et højt kulstofindhold på ≥ 12 pct., men der er også effekt af at udtage jorder med et kulstofindhold på 6-12 pct.

Effekten er markant større ved såkaldt 'aktiv udtagning', hvor dræningen afbrydes, end ved såkaldt 'passiv udtagning', hvor jorderne tages ud af omdrift, men uden ophør af dræning. Projekter med aktiv udtagning af kulstofholdige jorder vurderes derfor mere effektive.

For bestemmelse af niveauet af drivhusgasudledning ved udtagning/ekstensivering af landbrugsjord på kulstofrige lavbundsjord henvises til vandprojekter.dk, hvor der under Helhedsprojekter ligger CO₂-vejledning for vådområdeprojekter og CO₂-regneark for vådområdeprojekter. Ved hjælp af disse dokumenter kan effekten beregnes i form af ton CO₂-ækvivalenter / ha. Denne beregning medsendes ved ansøgning til et helhedsprojekt.

Højkvalitetsnatur

Vurdering af tiltag for at skabe højkvalitetsnatur i projektet, sker ud fra størrelsen af HNV-arealer med en score over 5. Indsatser for natur skal være beliggende i ådalen for at blive medregnet i prioriteringen. Kommunen bestemmer sammen med lodsejere, hvilke tiltag de ønsker at lave, for at øge naturværdien på arealet. Tiltagene, samt den forventede effekt, skal beskrives i ansøgningen.

Det har ikke indflydelse på prioriteringen, at der indgår §3-arealer, habitatnatur eller kortlagte levesteder for bilag II og bilag IV-arter. I ansøgningen skal der redegøres for projektets indvirkning på eksisterende, kortlagt natur, samt hvilket udfald der forventes, hvis der skal søges om dispensation ved inddragelse af disse arealer.

Ved etablering af vådbundsskov, kan man i ådale, hvor der ikke må foretages skovrejsning, lade vådbundsskoven etablere sig selv.

Der dækkes kun udgifter til anlæg af naturforbedrende tiltag og ikke til den efterfølgende drift. Eksempelvis kan man ved græsning få dækket hegning og øvrig klargøring til at have dyr på arealet, men ikke de efterfølgende omkostninger ved at have dyr på arealet.

Omkostningseffektivitet

Omkostningseffektiviteten opgøres ud fra projektets samlede omkostning i forhold til, hvor mange km vandløb, som kommunen vurderer vil nå målopfyldelse som følge af indsatsen. Parameteren måles i kr./km.

Fosfor

For projekter, hvor der vil være vand på terræn som et væsentligt element, skal ansøger redegøre for, om dette vil kunne medføre en risiko for frigivelse af fosfor. I disse tilfælde skal der sikres dokumentation for størrelsen af denne frigivelse. På Miljøstyrelsens hjemmeside for vådområde- og lavbundsprojekter, ligger der en vejledning og regneark til hjælp for denne problemstilling (link: <https://mst.dk/natur-vand/vandmiljoe/tilskud-til-vand-og-klimaprojekter/kvaelstof-og-fosforvaadomraader/>)

Problematikken er særlig vigtig, hvis der ligger søer nedstrøms projektområdet, der i vandområdeplanerne er angivet med et behov for at reducere tilførslen af fosfor.

Indsendelse af ansøgning

Ansøger skal sende det udfyldte ansøgningsskema (som word-fil), samt bilag til vandprojekter@mst.dk. Emnefeltet udfyldes med projektets titel efterfulgt af ”Ansøgning om tilskud til helhedsprojekter”.

Hvis ansøgningen ikke indeholder de ovennævnte bilag, og ansøger ikke efterfølgende kan fremsende det manglende materiale, vurderes ansøgningen som mangelfuld og kan risikere at få afslag.

Behandling og prioritering af ansøgninger

Når ansøgningsrunden er lukket, gennemgår Miljøstyrelsen ansøgningerne.

Ansøgninger, der ikke opfylder de fire minimumskrav får afslag umiddelbart efter ansøgningsrunden.

Ansøgninger, der opfylder minimumskravene, prioriteres efter de fem prioriteringskriterier hvis der samlet er søgt om tilskud over bevillingen. Projekterne rangordnes efter deres samlede score med de højst scorende projekter først. Når der skal gives tilsagn, starter Miljøstyrelsen med det højst scorende projekt og tildeler tilsagn, indtil der ikke er flere midler at disponere over i ansøgningsrunden.

Opnår to projekter samme score, og summen af projekternes økonomi overstiger bevillingen, prioriteres det projekt, der har den højeste grad af realiserbarhed.

For at kunne indsamle erfaring i pilotordningen, er det et kriterie, at der udføres mindst tre projekter, såfremt det er muligt. Hvis projektet(erne) med højest prioritering forhindrer, at der er midler til tre projekter, kan det/de dyreste projekter afvises på dette grundlag.

Kan projektet(erne) med højest score ikke rummes inden for de afsatte midler til ansøgningsrunden, prioriteres det næste projekt på prioriteringslisten med højest score, som kan indeholdes i bevillingen. Dette begrundes med, at projektilpasning af et ansøgt projekt vil påvirke projektets realiserbarhed negativt på kort sigt.

Hvis Miljøstyrelsen finder, at projektet ikke er realiserbart, eller hvis Miljøstyrelsen har kendskab til andre forhold, der vurderes at være en hindring for gennemførelse af projektet, kan Miljøstyrelsen meddele afslag på ansøgningen.

Tilsagnets størrelse

Der er tale om en pilotordning, hvor erfaringerne fra ordningen skal bruges i udmøntningen af vandområdeplanerne for perioden 2021 – 2027.

For at sikre at der kan gennemføres mindst tre projekter inden for pilotordningens bevilling, kan ansøger ikke forvente, at der meddeles tilsagn på over fire mio. kr. pr ansøgt projekt.

Hvilke udgifter kan der gives tilskud til?

Der kan gives tilskud til projektering, anlægsarbejder, konsulentbistand, jordfordeling, tinglysning, udgifter i forbindelse med interessentinddragelse, samt erstatning som følge af tab.

Udgifterne skal være nødvendige for at gennemføre projektet og være direkte relaterede til projektaktiviteterne.

Kommunen afholder øvrige administrative omkostninger i forbindelse med ansøgning, projektgennemførelse mv, herunder varetagelse af myndighedsopgaver i forbindelse med projektet.

Miljøstyrelsen kan godkende andre projektudgifter, hvis styrelsen vurderer, at de er af væsentlig betydning for gennemførelse af projektet. Der ydes som udgangspunkt ikke tilskud til driftsudgifter.

Der gives ikke tilskud til jordkøb.

Kommunens personale

Hvis der søges om tilskud til løn til kommunens personale, skal personalet være direkte beskæftiget med projektet, og timeantallet og timeprisen skal fremgå af ansøgningen. Det skal ligeledes beskrives, hvilke opgaver de enkelte personer skal udføre. Timeantallet og timeprisen for den enkelte medarbejder på de enkelte opgaver skal kunne dokumenteres.

Der er ikke et krav om en separat ansættelsesaftale for kommunens medarbejdere.

Timelønnen udregnes som årslønnen delt med det timeantal, der udgør et årsværk.

Overhead beregnes som max. 15 % af de samlede tilskudsberettigede udgifter til løn til kommunens personale.

Konsulentydelse

Hvis der søges om tilskud til konsulentydelse skal timeantallet og timeprisen fremgå af ansøgningen, og det skal beskrives, hvilke opgaver konsulenten skal udføre.

Afgørelse om tilsagn/afslag

Kommunen modtager afgørelse om tilskud (tilsagn eller afslag) fra Miljøstyrelsen.

Såfremt der er ansøgt for flere midler end den økonomiske ramme, færdiggøres behandlingen af alle ansøgninger, der opfylder minimumskravene, inden der meddeles tilsagn/afslag.

Et tilsagnsbrev vil indeholde en række vilkår i forhold til, hvilke forpligtelser, der er tilknyttet tilsagnet, eksempelvis:

- Tilsagnshaver skal gennemføre projektet inden for projektperioden og i overensstemmelse med tilsagnet.
- Udgifter omfattet af tilsagnet skal afholdes inden for tilsagnsperioden. Afholdt betyder, at arbejdet er udført og at fakturaen er udstedt til tilsagnshaver og betalt inden for projektperioden.
- Tilsagnshaver forpligtes til at rapportere til Miljøstyrelsen om fremdrift og foreløbige resultater halvårligt.
- Projektet skal i sin helhed opretholdes i mindst 5 år fra tilsagnsperiodens udløb.
- Myndighedstilladelser skal være opnået og sendes til Miljøstyrelsen senest ved anmodning om udbetaling
- Udarbejdelse af slutrapport, som skal medsendes ved anmodning om udbetaling.
- Evt. tidsfrister (eks for anmodning om udbetaling)

Desuden vil tilsagnet indeholde en række oplysninger af orienterende karakter, herunder at Miljøstyrelsen indberetter tilskuddet til Skattestyrelsen, mulighed for kontrol mm.

Tilsagnsperiode

Miljøstyrelsen fastsætter tilsagnsperioden (projektperioden) i tilsagnsbrevet.

Tilsagnsperioden starter den dag, som tilsagnet er meddelt.

Søges der om udbetaling inden tilsagnsperiodens udløb, slutter projektperioden den dag, Miljøstyrelsen modtager anmodning om udbetaling.

Fristen for projektudførelse fastsættes til senest den 22. december 2023.

Klage

Der kan klages over Miljøstyrelsens afgørelser til Miljø- og Fødevareministeriet via mail sendt til mfvm@mfvm.dk.

Ændringer af projektet

Der kan forekomme ændringer i projektet i hele projektets levetid. En ændring kan bestå af ændring af budget, anlægsarbejde eller tidsplan. Ændringer af et projekt efter tilsagn er givet, skal godkendes af Miljøstyrelsen.

Det er ikke muligt at opnå tilsagnsforhøjelse.

Det er ikke muligt at opnå en ændring, der medfører, at ordningens minimumskrav ikke længere opfyldes.

Tilsagnshaver kan inden for det samlede budget foretage omdisponeringer mellem de forskellige budgetposter op til 15 % af det samlede tilskud. Omdisponeringer herover skal godkendes af Miljøstyrelsen.

Ønskes anlægsarbejdet ændret, skal Miljøstyrelsen vurdere, om projektet fortsat ville være tilskudsberettiget.

Projektperioden kan forlænges på foranledning af tilsagnshaver. En forespørgsel om forlængelse skal begrundes med praktiske/saglige begrundelser for den ønskede tidsfristforlængelse og forespørgslen skal ske før projektperiodens udløb.

Da der er tale om en pilotordning, hvor erfaringerne fra ordningen så vidt muligt skal inddrages i udmøntningen af vandområdeplanerne 2021-2027 kan tilsagnshaver ikke forvente markante fristforlængelser.

Erstatning

Der kan gives tilskud til erstatning som følge af tab i forbindelse med etablering af et helhedsprojekt. Erstatningen kan eksempelvis dække afgrødetab, arrondering, erstatning for værditab mm. .

Et evt. erstatningskrav skal rejses inden for tilsagnsperioden.

Erstatning udbetales med midler fra helhedsprojektordningen.

Overvågning og effektvurdering

Et af formålene med pilotordningen er at kunne evaluere de konkrete projekters bidrag til klimatilpasning, afvanding og sikring af god økologisk tilstand. Derfor er det en forudsætning, at der udføres overvågning før og efter projektets gennemførelse med henblik på en effektvurdering af det gennemførte projekt.

Effektvurderingen skal indgå i slutrapporten (gælder ikke overvågningen af miljøtilstanden i vandløbet, se afsnit om slutrapport).

Overvågningen af de tre biologiske kvalitetsparametre udføres af Miljøstyrelsen med midler fra helhedsprojektordningen.

Overvågningen af projektets effekt på den økologiske tilstand omfatter som minimum én tilstandsvurdering af samtlige biologiske kvalitetsparametre, der indgår i vurderingen af den

økologiske tilstand i et vandløb, dvs. smådyr, fisk og planter før og efter projektets gennemførelse. Tilstandsvurderingen skal udføres som beskrevet i de tekniske anvisninger for hver enkelt parameter. Overvågningsstationen/erne skal placeres sådan, at effekten af det gennemførte tiltag kan forventes at blive målt på stationen. Tilstandsvurderingen efter projektets gennemførelse skal foretages (mindst) 3 år efter anlægsarbejdets afslutning.

Anmodning om udbetaling

Senest tre måneder efter at projektperioden er udløbet, skal kommunen anmode om udbetaling af tilsagn. Fristen kan i særlige tilfælde forlænges, herunder hvis eventuelle udgifter til erstatning ikke er endeligt fastlagt inden for tre-måneders fristen.

Tilsagnet udbetales på baggrund af tilskudsberettigede projektudgifter, der er afholdt inden for tilsagnsperioden. Afholdt betyder, at projektet er udført, og fakturaen skal være udstedt inden for tilsagnsperioden. Fakturaen skal være udstedt til tilsagnshaver og fakturaen skal være betalt, før der kan anmodes om udbetaling.

Tilsagnshaver indsender udbetalingsanmodningen til vandprojekter@mst.dk med henvisning til sagens journalnummer og vedlagt nedenstående bilag.

Slutrapport

Slutrapporten skal indeholde følgende i kortfattet form:

En beskrivelse af indsatserne, herunder dokumentation for effekter, f.eks.:

- længde af restaureret vandløbsstrækning,
- vurdering af forbedringen af naturhensynet
- vurdering af klimatilpasningen, samt
- effekt for fremtidssikret landbrugsdrift
- redegørelse for interessentinddragelse

Slutrapporten skal indeholde en kort beskrivelse af de udførte anlægsarbejder, og om de er gennemført i overensstemmelse med projekttilsagn, inkl. eventuelle godkendte projektændringer.

Projektets forventede effekt ift. vandløbets målsætning beskrives kort, dvs. effekten på smådyr, fisk og planter. Overvågningen af de tre biologiske kvalitetsparametre foretages af Miljøstyrelsen og skal således ikke indgå i kommunens slutrapport.

Vurdering af forbedring af naturhensynet opgøres på baggrund af typen af tiltag, beskyttede naturtyper (naturbeskyttelseslovens §3), areal og indgåede aftaler om pleje, samt forventet resultat. Eksempelvis kan der ved aftale om græsning angives det afgræssede areal, opgjort på de enkelte naturtyper, græsningsaftalen, samt det forventede resultat af plejetiltaget. For arealer, som sættes under vand, skal der redegøres for, om der forventes positiv, negativ eller ingen påvirkning af naturtilstanden. Udføres der tiltag for bedring af naturtilstanden på arealer, som ikke er beskyttet natur, skal der redegøres for, hvilken naturtype og tilstand tiltaget forventeligt vil medføre.

Dokumentation for forbedring af klimatilpasning forventes at være i form af modelberegninger, der dokumenterer udbredelse og varighed af relevante oversvømmelser (gælder projekter, hvor vand på terræn indgår som et væsentligt element). Der foretages en

redegørelse for den klimatilpasningsmæssige effekt, f.eks. ved at sammenholde effekten med værdi- og risikokortlægning. Tilgængelige oversvømmelseskilder inddrages i det omfang, det er muligt, og oversvømmelseskortene regnes for relevante oversvømmelseshændelser, f.eks. skybrudshændelser, stormflod og en kombination heraf, hvor det er relevant. Klimaændringsfaktorerne indregnes med seneste viden om middelscenarieforudsætningerne indtil år 2050. Der skal undersøges om der er behov for tilladelser i forhold til kommunernes kommuneplan, klimatilpasningsplan, vand-, natur-, og risikostyringsplaner. Derudover inddrages vandforsynings- spildevands- og fingerplaner samt risikobaserede dimensioneringsplan af redningsberedskabet efter behov.

Effekten i forhold til en fremtidssikret landbrugsdrift angives ved en opgørelse for hektar udsat landbrugsjord før indsatsen, samt hektar sikret landbrugsjord efter projektet er udført.

Rapporten skal desuden indeholde et oversigtskort over projektområdet på et læseligt detaljeringniveau, samt før- og efterbilleder, der illustrerer projektet. Det skal på kort over projektområdet angives, hvor billederne er taget. Dronefilm kan også bruges som dokumentation.

Yderligere bilag

Sammen med anmodningen om udbetaling sender tilsagnshaver et regnskab, samt dokumentation for afholdte udgifter. Dokumentationen kan bestå af fakturaer, kvittering, bankoverførsel eller lignende. I forhold til dokumentation for løn til eget personale kan dette være i form af lønsedler og udtræk fra kommunens tidsregistrering for den pågældende medarbejder.

Myndighedsafgørelser, der er nødvendige for gennemførelse af projektet. I slutrapporten kan der evt. henvises til, hvorvidt indsætterne er gennemført som beskrevet i myndighedsafgørelserne.

Såfremt der i forbindelse med projektet er modtaget personoplysninger skal erklæring om underretning om behandling af personoplysninger være Miljøstyrelsen i hænde senest ved anmodning om udbetaling.

Udbetaling

Udbetaling af tilskud kan ske, når projektet er afsluttet, afrapporteret og gennemført som beskrevet i tilsagnet – og når de dokumenter, som fremgår af afsnittet ”anmodning om udbetaling” er modtaget.

Tilsagnet udbetales på baggrund af de tilskudsberettigede projektudgifter.

Der kan ikke ske udbetaling af udgifter, der er afholdt uden for tilsagnsperioden.

Ud over udbetaling ved projektets afslutning, kan der efter aftale med Miljøstyrelsen, foretages én rateudbetaling i løbet af projektperioden på baggrund af afholdte udgifter. Raten skal udgøre mindst 25 procent af det samlede tilsagnsbeløb. Såfremt rateudbetaling ønskes, kontaktes Miljøstyrelsen på vandprojekter@mst.dk.

Udbetaling sker på baggrund af dokumentation for kommunens betaling af udgifterne. Dokumentationen kan være i form af faktura, kvittering, bankoverførsel eller lignende.

Tilskuddet udbetales til kommunens Nemkonto.

Krav til afrapportering af status på projektføreløbet

Kommuner, der deltager i pilotordningen, forpligtes til at rapportere til Miljøstyrelsen om fremdrift og foreløbige resultater halvårligt. Indholdet i afrapporteringen, kan ud over status på fremdrift og resultater, indeholde information om aktiviteter, møder mv., samt billeder fra anlægsarbejder.

Tilskudsmodtageren er forpligtet til at medvirke ved en eventuel evaluering, samt ved information om projektet og dets resultater, herunder besigtigelser.

Miljøstyrelsen forbeholder sig retten til at benytte indsendt materiale i formidling og evaluering af tilskudsordningen.

Ansvar for afrapportering af projektet ligger hos tilsagnshaver.

Bortfald af tilsagn

Miljøstyrelsen kan træffe afgørelse om, at tilsagn om tilskud helt eller delvist bortfalder, hvis:

- Ansøger har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller fortiet oplysninger af betydning for afgørelsen, eller
- Betingelserne for at yde tilsagn ikke længere er til stede, eller
- Projektet ikke bliver gennemført i overensstemmelse med tilsagnet

Hvis tilskuddet er udbetalt, kan tilskuddet eller dele heraf kræves tilbagebetalt.

Behandling af persondata

Persondata behandles i overensstemmelse med persondataforordningen (GDPR). Modtager Miljøstyrelsen indirekte personoplysninger eller personhenførbare oplysninger fra ansøger (dvs. persondata om andre end ansøger selv), vil ansøger blive bedt om at underskrive og indsende en erklæring om underretning om behandling af personoplysninger i forbindelse med ansøgning om tilskud. Formålet er at sikre, at personer og enkeltmandsvirksomheder, hvis personoplysninger er blevet givet til Miljøstyrelsen indirekte bliver informeret herom.

Bilag 1: Prioriteringsskema

For at komme i betragtning som potentielt pilotområde skal de fire minimumskrav (se side 5) alle være opfyldt:

Projekter, der alle opfylder disse minimumskrav, tildeles efterfølgende point for nedenstående kriterier:

- Realiserbarhed
- CO₂-reduktion
- Projektet bidrager til højkvalitetsnatur
- Omkostningseffektivitet
- Vandløbssystemet skal have et samlet opland på minimum 100 km²

Miljøstyrelsen tildeler ansøgningerne for hvert kriterium en score på 0-3. Scoringerne sammenlægges til en samlet score. Hvor kriteriebeskrivelsen er kvantitativ, sker scoringen inden for intervaller, mens ved det kvalitative kriterie (realiserbarhed) foregår scoringen ved sammenligning af de indkomne ansøgninger, og der tildeles score efter om ansøgningen er realiserbar på en kvalitativ skala.

Kriterie	Kriteriebeskrivelse for at opnå scoren...			
	0	1	2	3
Realiserbarhed Oplysninger om lodsejeropbakning (lav/middel/høj tilslutning), samt hvor hurtigt at anlægsarbejderne kan igangsættes (måneder efter tilsagn)	Projektet vurderes ikke at være realiserbart	Projektet vurderes i mindre grad at være realiserbart	Projektet vurderes i nogen grad at være realiserbart	Projektet vurderes i høj grad at være realiserbart
Klimaeffekt (Ton CO ₂ ækv. /ha) for hele ådalsprojekter	Mindre end 8 tons CO ₂ ækv. /ha	Mellem 8 og 15 tons CO ₂ ækv. /ha	Mellem 15 og 20 tons CO ₂ ækv. /ha	Mere end 20 tons CO ₂ ækv. /ha
Bidrag til højkvalitetsnatur HNV arealstørrelse (ha med HNV større eller lig med 5)	Mindre end 1 ha	Mellem 1-2 ha	Mellem 2-5 ha	Mere end 5 ha
Omkostningseffektivitet (kr./km nyt vandløb med måløpfyldelse) for "hele ådale"	Mere end 4.107.600 kr./km vandløb	Mellem 2.473.380 og 4.107.600 kr. /km vandløb	Mellem 839.160 og 2.473.380 kr. /km vandløb	Mindre end 839.160 kr. /km vandløb
Omkostningseffektivitet (kr./km nyt vandløb med måløpfyldelse) for miniådale med genslyngning	Mere end 3.893.820 kr./km vandløb	Mellem 2.366.490 og 3.893.820 kr. /km vandløb	Mellem 839.160 og 2.366.490 kr. /km vandløb	Mindre end 839.160 kr. /km vandløb
Størrelsen af vandløbsopland opgjort til kystfarvandet (km ²)	Mindre end 100 km ²	-	-	Større end 100 km ²

Projektansøgningerne scores i overensstemmelse med ovenfor beskrevne kriterier. Når der skal gives tilsagn, starter Miljøstyrelsen med det højest scorende projekt og tildeler tilsagn, indtil der ikke er flere midler at disponere over i ansøgningsrunden.

Opnår to projekter samme score, og summen af projekternes økonomi overstiger bevillingen, prioriteres det projekt, der har den højeste grad af realiserbarhed.

Kan projektet(erne) med højest score ikke rummes inden for de afsatte midler til ansøgningsrunden, prioriteres det projekt med højest score, som kan indeholdes i bevillingen. Dette begrundes med, at de afsatte midler så vidt muligt skal anvendes til formålet med tilskudsordningen.

Kriterierne er:

Størrelsen af vandløbssystemet (km²): Projektet er placeret i et større vandløbssystem. Vandløbssystemet skal have et samlet opland opgjort til minimum 100 km ²
Realiserbarhed vil blive vurderet i fire kategorier: Kommunen skal oplyse om der er lodsejeropbakning ved eksempelvis: 3 point: Der er stor og konkret lokal opbakning, dokumenteret ved eks. referater fra interessentmøder/borgermøder og lokale initiativer, samt at anlægsarbejderne kan igangsættes inden for en tidsperiode på 6 måneder efter meddelelse af tilsagnet. 2 point: Der er relativt stor og konkret lokal opbakning, dokumenteret ved eks. referater fra interessentmøder/borgermøder og lokale initiativer. samt at anlægsarbejderne kan igangsættes inden for en tidsperiode på 6-12 måneder efter meddelelse af tilsagnet. 1 point: Der er konkret lokal opbakning, dokumenteret ved eks. referater fra interessentmøder/borgermøder og lokale initiativer. samt at anlægsarbejderne kan igangsættes inden for en tidsperiode på 12-24 måneder efter meddelelse af tilsagnet. 0 point: Der er ingen dokumentation for lokal opbakning, samt at anlægsarbejderne kan igangsættes inden for en tidsperiode på 24 måneder efter meddelelse af tilsagnet.
Klimaeffekt (ton CO ₂ ækv. /ha)
Bidrag til høj kvalitetsnatur Projektet bidrager til høj kvalitetsnatur, svarende til et delområde på minimum 1 ha, der er udpeget som HNV (High Nature Value) områder med HNV-værdi > 5.
Omkostningseffektivitet (kr./km vandløb med målopfyldelse) Projektet er omkostningseffektivt vurderet i forhold til de samlede anlægs- og erstatningsudgifter. Omkostningseffektiviteten opgøres ud fra hvor mange km vandløb, som kommunen vurderer vil nå målopfyldelse som følge af indsatsen.